

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 20. Loquacia Ariolorum ossa venerationi subducuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

maculas utcumque absterfit. Sed Villaricæ res turbidæ erant, nam nonnulli cives, conatu temerario, ausi sibi vindicare eos fuerant, qui ex Sancti Antonii oppido è Mamalucorum manibus evaserant: Cui rei, ne novarum suspitionum motivum esset, obnitendum Patres censuere. Sed tamen inter has turbas maximè deplorandum fuit, quod Prætor Guairaniam, Provinciæ suæ præcipuam partem, in tanta calamitate necessario subsidio destituerit.

Post discessum Prætoris, Franciscus Diastanius apud Nivatinguienses pro negotio divertens, ingens malum toti Incarnationis oppido magno cæteræ Guairaniæ bono detexit. Rem breviter exequat. Incarnationis oppidani quondam Antropophagi, Christophori Mendocæ industriâ ita mores mutarant, ut se sequimille familiæ recenter reductæ nihil à veteribus Neophytis differre viderentur. Verùm inter turbamenta surgentis belli, dæmon quorundam ariolorum animos sollicitans eò rem deduxit, ut ab ingressu templi abhorterent, sermones de rebus Divinis audire nollent, Ethnicos & infantes, ne baptizarentur, absconderent, Cruces everterent, & quod ante in deliciis erat, Sociorum aspectum fugerent: denique apud plerosque omnia pietatis officia ita frigebant, ut omnium iudicio alius populus, quam paulò antè fuerat, & ad antiquam feritatem rediisse, videretur. Dolebat Diastanius lætissimum Evangelij agrum, tot sudoribus excultum, ex feracissimo squalidum ac sterilem factum; cùmque causam diu frustra indagasset, ab adolescente domi educato præter spem totam rem cognovit. Is enim narravit ariolorum id opus esse, quibus dæmone monitore Cruces omnes ludibrio essent: maximam partem Incarnationis incolarum eorum præstigijs dementatam; duo fara ab iis in montium summitatibus constructa, quò confluerent omnis ætatis & conditionis viri fœminæque: in utroque fano ex ariolorum olim mortuorum cadaveribus dæmones oracula, qualia solent, reddere: iis colendis Sacrificulos ex utroque sexu creatos: ipsos oppidi ædituos, & Christianæ catechesi præfectos, maleficio esse infectos, & alios inficere: nihil ibi sacrilegij, nihil in Christum injuriæ prætermitti. Hanc summam inter initiatos religionem esse, viros velut mente captâ cum jactatione phanatica corporis vaticinia expetere; fœminas crinibus passis perpetuum ignem in dæmonis honorem fovere. Nefas esse ossa ariolorum, quæ carnem denuò induisse mentiebantur, manu contingere. Diebus Dominicis & festis eò tantummodo concurrì, eo fine, ut Christianæ conciones & sacra destituerentur. Peractum indicium Diastanius ad Ruifium & alios Socios retulit, quos ingens timor cepit, ne ea principia magnum malum cæteræ Guairaniæ importarent. Decretum itaque est, ut hinc Antonius Ruifius & Christophorus Mendocæ, illinc Franciscus Diastanius & Josephus Domenecus, quanto possent silentio, ad fara comburenda, castigandosque mali authores, pergerent. Rebus sic ordinatis, intemptâ nocte, confecto Sacrificio, indicibus & selectis Neophytis comitati, per tenebrosa loca iter arripiunt. Diastanius & Domenecus sub ortum Solis ad unum è fanis opinione celerius delati, reperere omnia cum indicij quadrare: nam illud amplum erat, & intus arioli cadaver in secreta templi parte, lecto è duabus columnis pensili impositum, multis sindonibus involutum, & versicoloribus plumis ornatum, summâ cerimonia ac religione celebratur. Foris ædiculæ plurimæ, quibus promiscuè sua jejunia & debacchationes initiati celebrabant: è templi tholo pendebant innumera dæmoni anathemata, qui vicissim suos cultores vanis mendaciorum delirijs ad insaniam usque dementabat. Cùm verò Franciscus Diastanius exquireret, ecquæ solerent dæmones ex his ossibus effutire; comperit nihil illis magis in ore esse, quam bonum nomen Societatis infamare: crebrò asseri, Jesu Socios Indorum ruinam per speciem pietatis querere; eosdem pestem manu facere. Cavendum ab sale exorcitato, cui præsentissimum venenum iuisset: fugiendâ tanquam à peste Societatis templa, sua verò frequentanda: Jesu Socios Deos quidem esse, sed sui comparatione multò minores, sibi que subditos. Diastanius & Domenecus debitum soli Deo cultum putrido ariolorum cadaveri non ferentes, Divino zelo incensi sacrilegum stratum suis manibus deturbant; turpia anathemata & ornamenta refigunt; præteritis facibus inane

CAPUT
XX.
Loquacia
Ariolorum
ossâ vener-
rationi sub-
ducuntur.

Incarnatio-
nis oppidani
pervertuntur.

Indicium
perversio-
nis.

Fanum Ario-
lorum.

*Crematur.**Aliud fa-
num inflam-
matur.**Incarnationis
oppidani
respicitur.**Expiantur.*

CAPUT

XXI.
Insignis ve-
terator ex-
ploditur.*Respicit.*

CAPUT

XXII.
Sancti Petri
oppidum
apud Gua-
lachos fun-
datur, &
apud eodẽ
egregiè la-
boratur.
Sexcenti va-
riis temporibus
bapti-
zati.
Didaci Sala-
zarii patien-
tia.

delubrum, & circumjacentes ædiculas, nullo obstante, concremant; ovantes de-
nique domum redeunt. At Antonius Ruisius & Christophorus Mendoça per varios
anfractus & montium juga evadentes, ubi cognovère loquacia venefici ossa aliò
transportari, bajulos sub meridiem consequuti sunt: quorum plerique fugâ elapsi
feretrum deseruere, duobus tantum ferociam ostentantibus, & mortem utrique
Socio minitantibus, vincula injecta sunt. Feriosa ossium custes per devium nemus
etiam elapsa, eò fugit, quò sedulo indagantibus accessus non patuit. Collectis
ossibus, ambo Socii, incenso cum hospitiosis templo, oppidum repetentes, in ario-
lorum manus incidissent, ni utrumque Diastanius, auxiliari fidorum Neophytorum
manipulo obviam ducto, periculo exemisset. Sequenti luce solemni sacrificium
est Individuæ Trinitati, cujus Festum commodè in eum diem incidebat. Ante
Sacrificium Cataldinus, plebe adesse julsâ, ex ingenti volumine (nam magna
Barbaris librorum admiratio est) idololatriæ damna tam disertè explicuit, ut tota
concio facti pœnitentem se statim ostenderit. Ruisius è pulpito verbis acerbis ex-
probravit Barbaris, quòd trium ariolorum Antropophagorum putrida cadavera,
præ Individua Trinitate coluissent. *Horrete*, inquebat, *quicumque prestigiatam
demonis vocem Dei Verbo Incarnato, cui hoc oppidum consecratum est, prætulistis, &
lymphaticas mentis agitationes præ suavis Divini Spiritus motibus habuistis: unum
restat, ut que monstra clam coluistis, ludibrio palam habeatis.* Secundum hæc Dia-
stanius ex eminentiori pegmate in foro ossa ariolorum exprompta contempnim in
terram projecit: ad quæ proterenda pedibus tanto animorum ardore concursum
est, quantum sufficere videbatur ad expiandum scelus. Inter hæc intercessit res
parva dictu. Mus è calva arioli, ceu nido, proflit, quo viso omnium cachinni elati,
quòd nempe dæmon, mure timidior, loco cederet. Deinde cremandis ossibus
exstructa pira est, materiam ministrantibus, quotquot in oppido erant, mortalibus.
Sic publico apparatu, trium cadaverum combustione, offensæ Triadis iræ litatum
est, & nocentes dolore Sacramentoque expiati sunt. Lætis hoc successu Patribus
nunciatum est, in ædícula oppido contermina arioli recens mortui cadaver etiam
asservari, cui templum non pauci facere destinârunt; quam ædem eadem face
Mendoça concrematum ivit.

DEVICTIS mortuis, cum vivis certamen fuit. Homo erat corpore supra mo-
dum deformi, collo obstipo, pede valgo, ventre protenso, dorso gibboso,
capite enormi: Æsopum alterum diceret: hoc hominis môstrum, in altissimo monte
sedem habens, ita coluerant plurimi, ut si faveret, felices se fore; si adversaretur,
omnibus rebus carituros autumarent. Sed hac arte devicta hominis dementia est.
Captum namque Socii puerorum ludibrio palam exponunt, qui miscellum disteriis
onerantes, dæmonis sputum, vivum cadaver, sterquilinum ambulans, bufonum
principem, inflatam araneam appellavère; successu tam prospero, ut cum ejus pri-
stini cultores cernerent ab pueris impunè vellicari, proculcati, & luto stercoreque
deturpari, errores deposuerint, seque doluerint; pudueritque, tamdiu ab hoc turpi-
culo homuncione decipi. Quin & Zaguarius (sic enim vocabatur) vexatione in-
tellectum dante sapuit, & Christianus fieri voluit; deincepsque catechistam egit,
donec vitam optimo fine concluderet. His tenebris depulsis, Socii ad restauranda
damna, ab Mamalucis illata, vires & industriam converterunt.

JUSSU Antonii Ruisii Josephus Cataldinus ad Gualachos profectus, quinque ab
Conceptionis Immaculatæ colonia dierum itinere, ibi novum oppidum posuit,
ubi magna Gualachorum multitudo variis in locis habitabat. Apud quam gentem,
ob motum ferociam, longè major laborum quàm animarum fructus percipieba-
tur: constantiâ tamen evictum, ut ex utriusque oppidi factione sexcenta capita,
suscepto Baptismo, æternam salutem potius, quàm perniciem suam amarent.
Atque illud fuit decimum tertium oppidum in Guairania ex Barbarorum re-
ductione ab Societate fundatum. In Conceptionis colonia Didacus Salazarius in-
enarrabili prorsus patientiâ solus perseverabat. Post aliquot menses ex Taiaobæ

terris